

Acésta fôia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului român.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu întregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 22.

Brasiovu 15. Novembre 1872.

Anulu V.

Sumariu: Avramu Iancu. (Fine.) — Disertatiune despre stricatiunea vinarsului. — Publicarea baniloru incursi. — Bibliografia.

Avramu Iancu.

(Fine.)

Mai deunadi in unu diariu romanescu era pro-
vocati Laurianu, Baritiu si A. Papiu, cá unulu d'in
ei se descria viétia lui Avramu Iancu; intr'aceea ea
se publicase inca fiendu elu in viétia, de càtra dn.
Vulcanu. Dupa mene, partea cea mai illustra si mai
glorioasa a vietiei lui Avramu Iancu se coprende in
raportulu seu d'in lun'a Novembre 1849 redactatu de
càtra repausatulu Ioanu Maiorescu d'in actele si da-
tele comunicate lui de càtra insusi Iancu si de càtra
càtiva tribuni ai sei, acolo in munti, la faci'a locului,
unde Maiorescu, cá ori-ce bunu istoricu, a visitatu
tôte locurile si positionile in care au decursu aface-
rile bellice d'între romani si unguri. Acelu raportu
se afla publicatu nemtiesce in Romanen der öster-
reichischen Monarchie II. Heft. Wien 1850 dela pag.
1—68, éra romanesc in F'oi'a pentru mente dela
1850, incependu dela Nr. 2 pàna la 7 inclusive, unde
apoi s'a precurmatu, pentrucà voliendu eu se publicu
atàtu acelu raportu, càtu si pe alu lui Balintu si
Axente, amu fostu chiamatu la asia numit'a capitanía,
adeca la politi'a militaria, unde mi s'a interdisu pu-
blicarea d'in porunca mai inalta, dupa care apoi in
Februariu am fostu departatu si dela redactiune in
modu brutale. Pe atunci adeca sasii d'in Sibiu scor-
niseru grós'a minciuna, cà romanii s'aru fi impacatu
cu ungurii si cà acestia voliendu a se folosi de marea
popularitate a lui Iancu, aru fi datu man'a cu elu
si cu toti romanii, cá cu poteri unite se reincepa re-
volutiunea si se scóta pe austriaci d'in tíera. Acésta
minciuna o audiramú si noi cu dn. dr. Vasiciu dela
nisece oficiari imperatesci, aflandu-ne cu ei la mesa in
S. St. Giorgiu in 27. Decembre 1849. Minciun'a se
fabricase in Sibiu, in cerculu patricianiloru sasesci,
inse cu adaosu, cà romanii si secuii aru fi decisu a
face vespera siculica, séu nóptea lui Bartolomeiu, a-
deca a omori pe toti sasii si pe austriaci. Austriacii
inse mai avea si alta cauza de a interdice publicarea
aceloru raporturi, éra aceea era, cà prin adeverulu
ce coprende ele, se compromittea greu mai multi
oficiari de tôte rangurile pàna susu la generari, d'între
carii unii au si cadutu in cercetare aspra, precumu
au si meritatu, pentrucà in adeveru isi facusera de

capu cu portarile loru. Altii éراسi morea de necasu,
pentrucà romanii s'au sciutu apara in munti atàta
tempu.*)

Partea vietiei lui Iancu càta se coprinde in ra-
portu, este scurta dupa tempu, ea inse este lunga
dupa abundanti'a minunatelor evenimente bellice càte
se afla descise in acelasiu. Unu anu si respective
numai 10 luni au facutu atàta, càtu n'au facutu mai
inainte alti siesedieci si patru de ani. Perlegeti baiati
si studiati acelea raporturi d'in an. 1849, pentru cá
se cunósceti, pentru ce astadi ve este possibile a ve
numi romani, a vorbi si a scrie romanesc, a ve avé
scólele si literatur'a vóstra si a spera in venitoriu.
Éca biografi'a lui Iancu, éca si celu mai pomposu
monumentu ce i se potea pune vreodata: acela este
raportulu lui.

Ce e dreptu, partea vietiei lui Iancu càta a tre-
cutu d'in Augustu 1849 pàna la retragerea sa totale
de pre scen'a vietiei publice, adeca pàna pe la finea
anului 1852, inca nu e scrisa de nimeni; ea inse
coprende càteva episóde fórté interessante, care luate
si judecate in legamente strinsa cu situatiunea nóstra
politica d'in acelu tempu, aru fi pline de invetiatura,
déca s'aru aduce la cunoscienti'a generatiuniloru pre-
sente.

Indata dupa sugrumarea preste totu a revolu-
tiunei unguresci, comandantii armatei austriace des-
armara si pe romani in totu coprinsulu tieiei, éra
unu punctu alu instructiunei secrete ce luase gene-
rariulu br. Lud. Wohlgemuth in calitatea sa de gu-
bernatoriu militariu si civile tienea, cá elu se des-
fientiedie indata ori-ce comitetu nationale séu poli-
ticu, in càtu neci urma se nu'i remana.

S'a intemplatú si un'a, si alt'a. Intr'aceea ro-
manii asteptá si pretendea, cá pentru fidelitatea, pen-
tru devotamentulu si sacrificiale loru cele enorme se
fia consolati si remunerati de càtra statu si de càtra
coróna. Unu episcopu si unu numeru frumosu de
deputati staurá mereu in Vien'a, cerendu si insistendu
pentru drepturi politice, nationali, eccle-
siastice.

In acelasiu tempu inse aristocratii magiari con-

*) Vedi despre acelea intrige unu articlu in F'oi'a pentru
mente etc. Nr. 13 d'in 26. Dec. 1849.

servativi, carii cerusera prin supplica formale ajutoriu armatu dela imperatulu Russiei in contra partitei Kossuthiane, esindu de prin vagaunele si anghietiele loru si dandu man'a cu patricianii sasiloru, incepura a lucra d'in tóte poterile in contra romaniloru, atátu la curtea imperatésca, càtu si la guberniulu impusu tieriei, cu resiedenti'a in Sibiiu. Iosifu Bedeus de Scharberg, pe atunci consiliariu si comisariu provinciale supremu, unulu d'in cei mai inversiunati inemici ai romaniloru, pre càtu se aflase in retragere la Bucuresci, in a. 1849 elaborase unu Memorialu càtra regimulu austriacu, pe care apoi ilu si prezentasera sasii la Vien'a*). In acelu actu alu loru sasii dau regimulu consiliu cá, indata dupa sugrumarea revolutiunei, uniunea Transilvaniei cu Ungari'a se fia desfientata cu totulu; cele cinci regimente confinariie romanesci si secuiesci se fia desarmate si cumu se dice, provincialisate; desarmare generale, cu singur'a esceptiune de gardistii dela cetati, caroru se li se lasa armele; se se aduca in Transilvani'a barbatésce colonii nemtiesci, inse cu multa precautiune, pentru cá se nu se irrite romanii si secuii fàra tempu, éra acelea colonii nemtiesci se fia ajutate si favorate in mai multe moduri; tiér'a se se impartia dupa nationalitati, pentrucá sasii si romanii se scape de functionarii cei tirani ai magiaroseculoru etc. etc.

Dupa asiá numit'a pacificare a tieriei, petitiunile, protestele, memorandele, audientiele isi succedea unele la altele, pentru cá d'in chaosulu in care ne aflámu, se esimu in vreuna parte. Inse pe acestu terrenu inemicii romaniloru era maiestrii neasemenatu mai mari decâtu ei. Recadiuti de atátu amaru de tempu dela actiunea politica, partea cea mai mare a romaniloru facea „politica“ totu cu acea naivitate copilarésca, cu care o facu mai multi romani transilvani si ungureni pàna in dio'a de astadi, politica care dà cu bà'ta in balta, buna-óra cá „Albin'a.“ Ceea ce inse ne lipsea pe atunci d'in mare fericire, era politic'a unui soiu de ómeni batuti de Ddieu, carii cá si unele passeri, isi spurca cuibulu propriu. Intre acelea constellatiuni numai ce ne desteptáramu in una di frumósa, cà organele noului guberniu incepu a ne aresta si pe noi romanii, cá si cumu arestá pe magiari, si asia se implea prinsorile cu lobonti austriaci, cá si cu curutii Kossuthiani. Inceputulu se facù mai antaiu cu arestarea catoru-va preoti romanesci, pe carii in ¹⁴/₂ Decembre ii transportara la Sibiiu sub pretestulu de nimicu, cà ei aru fi adunatu subscriptiuni la nesce plenipotentie destinate pentru deputatii nostrii dela Vien'a**). Pe fostulu prefectu Ioanu Axente Severu ilu ridicara d'in locuinti'a sa si ilu trantira in casarm'a dela Sibiiu sub pretestu cà elu, éra nu mai virtosu v. colonellulu Losenau, ar fi

produsu catastrofa dela Aiudu. Éta inse cà voliescu se puna man'a si pe Avramu Iancu. Despre acea blastematia aflamu in Gazeta Nr. 22 d'in 15. Dec. 1849 urmatóri'a corespondentia dela Sibiiu, tramisa redactiunei de càtra amicii sei.

Sibiiu, ¹²/₂₄. Decembre. Nu sciu déca pàna la primirea acestei scrisori a mele vei capata scire despre unu lucru fórte neplacutu, ce s'au intemplatu inainte cu vreo 9 dile eroului nostru Iancu; — deci me grabescu a ti'lu face cunoscutu, dupa cumu am aflatu d'in isvoru autenticu. Inainte cu o septemana si ceva mai bine, s'au dusu bravulu nostru Iancu la Halmagiu la téggu, unde ajungèndu si preumblanduse pe ulitie, poporulu romanu ce se aflá acolo la téggu, se luá dupa densulu, care de care intrecenduse de a'lu potea vedea si saluta pe vredniculu fiu alu natiunei sale. Intr'aceea eata! o patrola de poleci vine, intréba dupa Iancu si voiesce se prindia pe unu romanu anume Fodoru, carele inca se aflá la téggu — socotindu, ca acesta ar fi Iancu; dara Fodoru nu se lasa se'lu arestedie; candu deodata sosí si Iancu acolo, si aflandu cumu-cà soldati voiescu pe densulu se'lu arestedie, au respunsu cumu-cà merge elu si de buna voia. Intr'aceea intielegendu poporulu, cumu-cà Iancu este prinsu, indata se aruncà asupra gardurilor, rupse parii, merse la varda si navalí asupra soldatiloru, cerendu afara pe Iancu. Atunci, capitanulu celu ce comandá militi'a de acolo se duse minteni la locul unde se aflá Iancu si 'lu rogà, cá se domolésca furi'a poporului, cà-ci arestarea lui s'au intemplatu d'in gresiéla. Asia Iancu indata tiene cuventare la poporu, dojenindulu cá se fia linistitu, cà-ci densulu nu se afla in neci-unu pericolu, apoi incalecà pe calu si porní càtra casa. Gubernatoriulu indata ce intielese lucrulu acesta, au tramisu comissiune cercetatória, spunendu, ca pe soldatii cei vinovati 'i va „pedepsi cu tóta strasnici'a.“

Se intielege si nespusu de noi, cà deputatii dela Vien'a si càtiva barbati romani dela Sibiiu n'au perdutu tempulu, ci au alergatu indata in tóte partile, cá se afle caus'a acestoru insulte infame si se midiulocésca delaturarea loru. In fine a esitu la lumina, cà in urmarea intrigeloru tiesute la Vien'a in contra romaniloru, br. Wohlgemuth recepuse dela ministeriulu celu brutale Schwarzenberg-Bach instructiuni severe, cá se arunce in prinsóre pre cei mai multi prefecti si tribuni si se'i traga la respundere pentru faptele loru indeplinite sub decursulu bellului civile. In acelasu tempu „Siebenbürger Bote“ d'in Sibiiu, totu-deauna hostile romaniloru, avuse nerusinarea, cá se céra inca si furcile pentru càtiva prefecti si tribuni. Intr'aceea energiós'a aparare d'in partea inteligentiei care pe atunci traiá in concordia cá neciodata, cumu si alarm'a produsa in poporu, constrinse pe Wohlgemuth cá se relationedie la Vien'a, „cà nu e inca tempulu accomodatu spre a pune man'a pe prefectii si pe tribunii romanesci; deci elu róga pe ministeriu cá se mai amane acea mesura.“

*) Vedi acelu memorialu tradusu in romanesce in limb'a de atunci si publicatu in Fóia Nr. 3 si 4 d'in 1850.

***) Vedi Gazet'a Nr. 30 d'in 1849.

D'in acelea zile inainte s'a cerutu cá barbatii cei mai luminati si mai devotati ai natiunii nóstre se desvólte pe terrenulu politicu energia spirituale totu asia de mare, pre cátu fusese cea armáta d'in munti, nu numai pentru cá se abata noulu periclu dela capetele loru, ci si pentru cá se demasce si demintia spurcatele intrige, se dea informatiuni essacte, se correga opiniunile false ale ministriloru, restaurandu preste totu adevverulu. Acésta inse era problema atátu de grea, in cátu ea trecea aprópe preste poterile nóstre. Barbatii natiunii traia pe atunci cu prea pucina esceptiune, in armonia deplina; inca nu apucase a'si baga vreunu diavolu cód'a pintre densii, pentru cá se le turbure concordia; cu tóte acestea facia cu acelea impregiurari chaotiche, facia cu neauditele calamitati remase preste poporu d'in bellulu civile, éra mai alesu facia cu numerulu celu mare alu inemiciloru pre cátu de inversiunati, pre atáta si rafinati si nerusinati, romaniloru le lipsea si midiolócele, si pracsea, essercitiulu pe terrenulu politicu. In fine totusi romanii reesiseru cá se castige mai antaiu pe gubernatoriulu br. Wohlgemuth in partea loru; inse patrociniulu acestuia fu de durata scurta, pentru cá elu mori in Martiu 1851 pe drumu cátra Vien'a, unde mergea cá se se spele de calumniile patricianiloru sasi d'in Sibiiu, carii ilu denunciaseru in multe moduri la Vien'a, numindu'lu inca si „walachischer Tribun.“

In acelasiu tempu Avramu Iancu participá in modu eminentu la tóte lucrarile intelligentiei romanesce, caletoria candu la Vien'a candu la Sibiiu, éra mai de aprópe se ocupá multu de sórtea cea trista a compatriotiloru sei munteni, a le caroru cause le luá in aparare nu numai cá confrate alu loru, ci si in calitatea sa de avocat. Acelu periodu alu activitatei lui Avramu Iancu merita a fi luat in cea mai de aprópe consideratiune. Inca neci pàna in dio'a de astadi nu se scie caus'a directa si imediata, care a infrantu poterile spirituale ale lui Iancu si l'au adusu la starea de melancholia si desolatiune totale in care a caditu. Dupa cátu ne amu potutu informa noi, mie imi vene se credu, cá nefericirea lui Iancu nu a fostu produsa prin vreunu evenimentu isbitoriu la momentu, ci precumu la mai multi alti individi de calitati spirituale eminentu, asia si la Iancu au conlucratu mai multe cause psihice tempu mai indelungatu, pàna ce l'au trantitu cu totulu la pamentu. Dedatu a comenda si a fi ascultat de unu poporu intregu; nutritu de sperantie vii, cá sacrificiale si devotamentulu extraordinariu alu poporului isi va aduce fructele sale pe care Iancu i le promisese in numele statului si alu imperatului de atátea ori, de câte ori ilu ducea la gur'a tunurilor ungresce, Iancu se vede tocma d'in contra, candu incongiuratu de gendarmi, candu amerintiatu in alte moduri de cátra nisce ómeni carii mai inainte se curierá pe la usile lui, éra drepturile poporului le vede

calcate d'in nou in pitióre, si devotamentulu lui resplatitu numai cu câteva decoratiuni.

Mai virtosu starea cea precaria a processelor secularie pe care le avea poporul munteanu cu domni feudalii si mai alesu cu fisculu (cu statulu), a trebuitu se causedie lui Iancu diverse torture sufletesce si se'i irrite mania sa. Revolutiunea lui Horia, Closca si Crisianu fusese mai multu effectulu acelor processe, adeca alu tiraniei feudalistice pe atunci, pe candu partea mare a deregatoriloru fiscali se potea asemena prea bene cu banditii carii esu le drumuri si spoliédia pe caletori. Acelea processe n'au incesat neci-unadata. In fine neci cá se mai aflá vreunu avocat, cátra care se fia avutu poporul cea mai pucina incredere. Acésta fu caus'a, cá mai pe urma una parte de poporu mergea de cerea invetiatura dela una femeia veduva, anume Varga Katalin (rom. Catarina Papucariu), ungróica de nationalitate, care locuia in Buciumu, aprópe de Abrudu si cunoscea atátu calamitatiile poporului, cátu si blastematiile ampoiatiiloru fiscali si ale celoru municipali uniti intru tóte spre a spolia pe poporu, intocma cá si ciocoi d'in tempulu fanariotiloru in Romania. Se spune cá acea femeia inca suferise unele asupriri dela functionari. Lasamu inse cá nu e datu unei femei cá se pórtu processe de viétia de mórte, dela care dependea sórtea mai multoru mii de locuitori, dara apoi sciti cá fusese prinsa si acea femeia prin mare insielatiune, si sub pretestu cá ea ar revolta pe poporu in contra „domniloru,“ fu inchisa in Alb'a-Iulia, de unde fu liberata numai mi se pare, in a. 1850.

Punctulu 6 d'in protocollulu adunarei dela Blasiu 1848 despre stergerea decimei metallurgiloru, si cererea egalitatiei intre asia numitii metallurgi si urburari, se adoptase in unanimitate in favórea locuitoriloru munteni. Punctulu 11 in care se cerea comisiuni mixte spre a regula relatiunile territoriale, de agrii, de paduri etc., éra si fusese adoptatu per eminentiam in favórea munteniloru si in a locuitoriloru romani d'in scaunulu Sibiiului si d'in districtulu Brasiovului. Dara cui pasá in a. 1850, de asemenea cause particulare, districtuale, locale, pre candu imperiulu inca totu se mai cutremurá d'in temelii? Ii pasá poporului pe care'lu durea amaru, si'i pasá lui Iancu si consociloru sei de arme in acei munti. Ei, dara cerculu activitatei loru se strimtorá si se angustá totu mai multu, éra unu temperamentu si spiritulu cá alu lui Iancu nu volia se scia de mesuri dictate de legea martiale, despre care noi credeamu in naivitatea nóstra cea romanesca, cá nu este aplicabile la noi, pentrucá nu noi amu fostu rebellii. Dara inemicii portasera bene de grija, pentru cá si romanii se tréca de rebellii. In fine totusi incepura se éssa comisiuni la facia locului, si se spune cá anume pe la 1852 regimulu ar fi fostu fórte aplecatu a face d'in partea fiscalu mari concessiuni poporului; acumu inse Iancu irritatu preste mesura, se opunea in multe moduri, éra intre altele la una oca-

siune arangementulu cadiu numai d'in caus'a limbei, pentruca Iancu prefindea ca protocollulu se se porte exclusiv romanesc, la care commissarii nemti raspunde ca ei nu cunosc de locu limb'a nostra, prin urmare neci nu potu lucra in trena.

Ne aflamu in an. 1852, celu mai fatale pentru Avramu Iancu. In ver'a acelu anu imperatulu Franciscu Iosifu veni si in Transilvania. Avramu Iancu, socii sei de arme si tota ceealta intelligentia romanésca d'in muntii apuseni luara mesuri diverse pentru receptiunea demna de unu imperatu; Iancu insusi veni la Sibiu cu scopu de a midiuoci, ca Mai. Sa intrandu de catre Banatu se si scaimbe drumulu, abatenđuse prin muntii apuseni la Abrudu, Rosiia etc. Cu siese dile inainte de ajungerea Mai. Sale pe pamentulu acestei tieri, A. Iancu imi scria dela Zlatna d'in locuint'a protopopului Grigorie Mihali, ca se mergu si eu indata la densii, se le fiu de ajutoriu la primirea suveranului, si anume se i tienu unu scurtu cuventu de buna venire. Ii respondi ca cu respectu la midiulocele de comunicatiune precumu era pe atunci, cumu si la preparativele de receptiune pe care le faceamu si noi in Brasiovu, me aflam in imposibilitate de a me misca d'in locu.

Imperatulu face pe voli'a munteniloru, vene la ei cu tota comitiv'a sa cea stralucita; inse celu care nu se presenta la imperatulu d'in toti barbati romani de renume, este uniculu si singuru Avramu Iancu. Acesta scire petrunde in scurtu ca fulgerulu in tota Romanimea transilvana, si inca cu adausu, ca absentarea lui fusese observata forte aprigu in cercurile imperatesci, in care a produsu si prepusuri atatu de grele, in catu gubernatoriulu de atunci principele Carolu Schwarzenberg simti necesitatea de a intreba pe Simionu Balintu: „Suntemu siguri aici?“ „Stamu buni cu capulu nostru,“ fu respunsulu laconicu alu curagiosulu protopopu. Faime diverse, unele mai fabuloase decat altele, se latira despre acea absentare misteriosa a lui Iancu. Unii volia a sci ca Sim. Barnutiul ar fi provocatu dela Iasi ca se nu se presente la monachu; altii d'in contra spunea, ca Iancu s'ar fi disgustatu forte multu in urmarea unei certe ce avuse in Sibiu cu cateva dile mai inainte, si erasi altii cautu caus'a acelei absentari fatale in nu sci ce influentia amorosa a unei domnisiore de nationalitate magiara. Multi erasi voliescu a sci, ca monachulu cu acea ocaziune fusese determinatu a inaltia pe A. Iancu la rang de baronu, a i face si oresicare donatiune in proprietate de pamentu d'in averile fiscali, a si decreta usiorari essentiali pentru locuitorii de nationalitate romanésca d'in muntii apuseni. Noi inca amu fostu si mai suntemu forte apliciti a crede in acelea scopuri generose ale imperatului Franciscu Iosifu I., inse nu ne potemu abtine ca se nu observamu, ca deca scopurile imperatesci au fostu acelea, apoi organele administrative politice au lucratu in dosulu monachului in directiune cu totulu oppusa, ca si cumu aru fi volitu se

estermine ori-ce incredere d'in animele romaniloru, era complimentulu toturoru mesuriloru brutali d'in cate luase in aceleasi dile politi'a centrale si gubernatoriulu provinciale, a fostu calcarea politienésca a cancellariei archiereului Alessandru S. Siulutiu in Blasiu, calcarea locuintei lui Ioanu Maiorescu in Vien'a si aspra bajocurire ca d'in chiaru-seninu a mai multoru romani de frunte. Mai adaogemu la acestea insultele care s'au pblicatu in contra romaniloru in unele diarie de acelea, despre care se scia ca stau in relatiuni intime cu politi'a centrale si cu ministeriulu de interne, in alu carui capu se afla Alessandru Bach.

Cu tote acestea, adeverat'a cauza imediata, pentru care A. Iancu nu a volitu se se presente la imperatulu in Iuliu 1852, este si remane unu secretu, pe care densulu l'a dusu cu se-nesi in mormentu; deca cumuva nu lu va fi incredintiatu vreodata la vreunulu d'intre intimii sei. Intr'aceea despre acele evenimentu, ca-ci evenimentu a fostu, precumu si despre casulu celu forte fatale alu arestareii lui Iancu in Septembrie 1852 ne-aru putea informa in interesulu adeverului istoricu mai bene si mai essactu dd. S. Balintu, Andreica d'in Campeni, Corchesiusi cons. Elia Macellariu, intimulu amicu alu repausatului.

Care au fostu causele seu pretestele arestareii lui Avramu Iancu? Dupa ce lu inchisera in Alb'auli'a, pentru ce l'au maltratatu (batutu) actuariulu Hohn (sasu de nationalitate) in camer'a in care Iancu se afla inchisu? Candu l'au datu in grija domnului locotenentu Siandru ca dsa se lu conduca dela Alb'a la Sibiu, in ce stare psihica se mai afla Iancu? In Sibiu Iancu a trasu dreptu la vechiulu seu amicu E. Macelariu, unde a petrecutu, de nu me insielu, vreo duoe septemani. Tatalu lui Iancu inca venise in aceleasi dile la Sibiu, pentru ca se vedea de nefericitulu seu filiu, care pana atunci fusese fal'a si glori'a lui.

In dilele petrecerei lui Iancu in Sibiu s'au intemplatu mai multe scene, d'intre care unele in adeveru tragice. Martoru alu acelorasi per eminentiam a fostu dn. Macelariu. Scen'a dela baile de aboru, plansulu celu amaru alu lui A. Iancu, atatu in baia catu si acasa la Macellariu, si strigatulu celu doreosu: „Nu me lasati, nu me lasati, ca me prendu gendarmii!“ Dupa aceea Iancu adormi fatigatu fisesce si infrantu sufletesce. Dupace se destepta, incepu se cera mereu la — vinarsu, ca si cumu aru incerca se-si amortiesca dorerile! Acestea sunt totu atatea impregiurari, care merita ca se fia descrie cu fidelitate, pentru ca se le aiba de inaintea sa nu numai psihologulu, ci si biografulu si istoriculu. Iancu fantasa multu despre archiducele Maximilianu, frate alu monachului, si nefericitu imperatu in Mexico; catre acelu archiduce Iancu se simtia attrasu de mari simpathii. Ce destinu!

D'in care momentu se pote ficsa concaderea in spiritu a lui Avramu Iancu? De candu a fostu mal-

tratatu în Alb'a-Iuli'a, séu d'în dio'a arestareii sale, ori d'în Iuliu, de candu s'a feritu a da facia cu imperatulu? Una impregiurare se pôte constata: Iancu nu a cadiutu d'intru una-data în apathia spirituale, ci elu a fostu preparatu la acésta successive prin diversele mesuri absolutistice, care'i strimtorá cerculu seu, de activitate, maltratá pe poporu si se încercá se inchida venitoriulu de inaintea natiunii nóstre.

Auctoritatile austriace d'în Sibiiu, fia cá inca totu le mai pasá ceva de opiniunea publica, pe care inse unii o compará cu femeia publica, fia d'în alte scopuri superiori, pusera pe colonelulu br. Heidte, pe atunci capu alu cancellariei presidiale, cá se chiamo pe Iancu la se-ne si se încerce a'lu inbuna si reconcilia, mai intr'unu modu mai în altulu. Iancu merse la Heidte cu amicululu seu Macellariu. Heidte îi propuse cá se si alega unu feliu de functiune în serviciulu statului, séu la Vien'a cu 2400 fr., séu la Sibiiu cu 1800 fr. m. conv. Iancu multiamí si refusá, apoi inse incepù se vorbésca cá intr'airea dicundu: Voi'a mea este, cá se avemu universitate si baia de abori la — Vidr'a-de susu. Heidte aflandu cine scie de unde, cá Iancu ar fi datoriu ici-colea, ilu întrebá despre sumele ce ar avea se dea, éra Iancu 'i respunse cá si cumu ar vorbi cu gur'a altuia: 100 fr. În adevéru inse elu éra datoriu cá la 300 fr. Heidte scóte se'i dea 500 fr. m. c., Iancu inse refusa rotundu. Cu tóte acestea gubernulu platí în dosulu lui Iancu tóte datoriile câte facuse acésta mai alesu în Sibiiu.

Pe la inceputulu lui Octobre, candu se aflá A. Iancu în Sibiiu, eu inca petrecusem acolo patru dile. În acelu tempu, provocatu de cátra ai nostrii cá se încercu si eu, dóra asiu fi în stare se aflu dela Iancu adevérat'a causa a turburarei sale sufletesci, am mersu la dn. Macellariu, unde într'o séra am conversatu multu cu densulu. Eu am aflu pe Iancu destulu de lini-stitu séu calmu precumu dicu francii, inse melancholicu, scurta la vorba si óresicumulu infrantu de dorere, cá unulu ce a lúatu cele mai cumplite lovituri ale sórtei, éra vreunu secretu séu ori-si ce vorba ce ar fi semenatu cu nu sciu ce secretu, d'în gur'a lui nu a esitu.

Pre cátu tempu Iancu petrecù óresicumulu internatu în Sibiiu, locnitorii d'în muntii apuseni mereu tramitea ómeni în adensu cá se affe ce se întempla cu elu, nu cumu-va „nemptii voliescu se'i ascundia sórele.“ Atátu de inradecinata este neincrederea traditionala întemeliata pe esperientia seculara, în poporulu nostru dacoromanescu. Asia o patise si Ioanu Axente în an. 1861, pre candu fusese inviatu în Alb'a-Iuli'a la unu prandiu séu ospetiu de cele care se numescu diplomatice; la septemana'i si venira ómeni de pe la comunele rurale vecine, cá se'i spuna si se'lu róge, „se nu prea manance multe cerasie cu domnii de unguru, cá-ci aceia candu ilu voru iubi mai tare, îi voru scóte unu ochiu.“ N'ai ce se'i faci, asia este poporulu patitu, arsu si friptu d'în tóte partile, elu necunu se dea crediementu la nemptiu si

la unguru, îi intra veninulu prepusului (suspiciunii) inca si asupra celoru de unu sange cu elu, déca 'i vede numai cevási angagiati cu celi de alte nationalitati. Cu totii amu patit'o, — în casuri analóge asupra toturor se ridica unu feliu de prepusu, candu mai greu candu mai usioru.

Dela 1852 eu nu am mai vediutu pe Avramu Iancu pâna în Augustu 1865 la adunarea nóstra dela Abrudu. Atunci éra si imi disera ómenii nostrii cá se încercu, dóra l'amu potea indupleca se se lase de beute si se se reapuce de advocatura. L'am lúatu frumosiellu numai dela diplom'a sa de advocatu (stallum agendi), 'iam accentuata nenumeratele calamitati ale poporului si necesitatea de a i se da ajutoriu pe la tribunale si la auctoritatile politice. Pâna la unu locu Iancu 'mi vorbia cumu se dice, în tóta firea, cá ori-ce omu cu mentea sanetósa si respundea precisu; d'intr'odata inse ficsandu-me 'mi dise: „Hm, cá dóra nu ai vrea si dta cá se me mai arestedie nemptii austriaci?“

Acésta apostrofa a lui Iancu me desarmá, cauzandu'mi si mie intristare profunda. Asia dara attentatulu dela Halmagiu, arestarea si maltratarea d'în 1852 lasasera în sufletulu lui Iancu impressiuni atátu de doreróse, în cátu ele se prefacura în idea ficsa, care'lu urmarí cá unu spiritu necuratu în tóta viétia lui. Nu ve mirati de acésta, cá-ci multi au mai patitu totu asemenea, unii în gradu mai mare, alții mai micu. Cati magiari n'au innebunitu si cáti nu'si luara viétia încependu dela com. St. Szécheni, com. Lad. Teleki, pâna la Bart. Szemere, fostu ministru în an. 1849! Si d'între barbatii Franciei cáti n'au patit'o dupa fiacare catastrofa de statu. Este cunoscuta sententia care tiene, cá revolutiunile isi mananca cá si Saturnu, pe filii sei. Déca revolutiunile 'si mananca filii, apoi despotismulu îi amutiesce, îi sugruma, le ia graiulu, nu numai la filii revolutiunii, ci si la ai libertatei preste totu.

Compatriotii nostrii magiari vorbira în diariile lor cu mare ura si urgia despre Avramu Iancu si în genere despre toti romanii cáti au lúptatu în contra insurgentiloru d'în 1849. Reu judeca magiarii în causele nóstre de certe patriotice. Ei tocma d'în contra, déca aru avea ochii mai limpedi, si aru judeca cu sange rece, aru trebú se si gratuledie sie si patriei comune, cá romanii au sciutu se le insufle respectu cu armele inpumnate si au datu proba de ceea ce aru potea ei face în societate cu ceilalti compatrioti în contra unui inemicu comunu. În totu casulu magiarii au avutu fórté mare trebuintia de lectiunile d'în Maiu si Iuniu 1849; éra déca romaniloru le-ar fi successu a lua în fuga pe óstea insurgentiloru dela Alb'a-Iuli'a cu una luna mai înainte de reintrarea în tíera a trupelor rúso-austriace, atunci lectiunea era se fia si mai salutaria pentru venitoriu. Magiarii semená fórté multu cu ceea ce numinu copilu stricatu (enfant gaté); unu copilu stricatu, desmerdatu, resfatatu abia se mai pôte correge altumentrea, decâtu

prin vergea. Asia dara magiarii se lase in pace umbr'a lui Avramu Iancu, se nu se incerce a o persecuta indesiertu, pentrucà nu'i mai potu face neci-unu reu. Avramu Iancu a fostu sacrificiu alu simtiului seu de libertate si onóre, alu inflacaratei sale amóre càtra natiune si alu devotamentului seu sublime pentru patria, — totu atâtea virtuti, pe care ómenii de origine nobile si de buna educatiune le respecta si la inemicii loru. Aduca 'si amente magiarii de cuvintele sultanului pronunciate dupa receperea scirei despre mórtea lui Ioanu Corvinu, si se nu suferé a fi rusinati in ale loru simtiemente de càtra turcii mohamedani. Tóte relele càte au facutu romanii magiariloru in tempulu revolutiunei acestora, au fostu numai nesce repressalii, numai defensiva in contra celei mai crude barbarii, care acumu este adeverita intru tóta uritiunea ei prin istoria, prin chiaru marturisirea loru.

Preste acésta, nu s'a vediutu de candu lumea, cá bellulu se se fia portatu in manusi albe si cu batiste de metasa.

Éra noi acei romani contemporani, carii amu trecutu prin aceleasi probe de focu, prin care a trecutu si Avramu Iancu, carii amu luptatu alaturea cu elu in unu modu séu in altulu pentru emanciparea nóstra nationale, se invetiamu d'in casulu celu funestu alu lui càteva lucruri. Se ne incredemu totu-deauna neasemenatu mai multu in poterile proprii decátu in ajutoriulu altora. Se nu ne incordamu prea tare sperantiele si asteptarile nóstre, pentru cá illusiunea se nu fia cu atátu mai amara si se nu aiba consecentie funeste. Se nu credemu neci-unadata in stabilitatea lucrurilor omenesci, prin urmare se nu si desperamu indata ce vedemu cà a pusu pitiorulu si s'a intiepenitu vreuna sistema inemica, pentrucà ap'a trece, pietrile remanu. Se avemu totu-deauna ànim'a calda pentru poporu si se ne tienemu solidari cu elu, dara nu totu-deauna se asteptamu ajutoriu activu, si neci totu-deauna recunoscintia, pentrucà gratitudinea este virtute fórte rara, éra ingratitudinea unu vitiu ce intempini la fia-care pasu in lume. Se nu pretendemu a secera indata ce am si semenatu. Se invetiamu patientia dela mama natura.

G. Baritiu.

Disertatiune despre stricatiunea vinarsului,

tienuta in 16. Iuliu in adunarea generale a despartimentului de cultura, la Brasiovu, de parochulu Bartolomeu Baiulescu.

Pré stimatiloru domni!

Permiteti'mi se ve ceru atentiunea pentru o tratare scurta despre inimiculu celu mai aprigu, care a subjugatu pe poporulu nostru romanu. Facu acésta conformu §. 5 p. 9 d'in regularea midiulóceloru pentru ajungerea scopului asociatiunei Transilvaniei.

Folosescu de thema cuvintele d'in resunetulu dlui G. Tautu:

„Sclavi'a s'ignoranti'a aducu vai! nesimtirea,
Pe-a carei urme vine cu pasu pré furiosu,
Fantom'a miliana numita: Cutropirea
Si'n bratiulu astei idre caintia'i de prisosu!“

Este unu inimicu, care domnesce preste poporu la intunerecu, care i opresce cultur'a, lumin'a si desvoltarea lui, care impedece pe asociatiunea Transilvaniei pentru cultur'a poporului romanu, cá se ajunga càtu mai curendu la scopulu ce si-la pusu.

Descrierea acestui inimicu o face unu literatu germanu dn. Jean Paul (Pol) prin urmatóriele cuvinte: „Nenorocirea pe care aduce gustarea áceea, ce o tiene poporulu de folosítoria, este mare; ea nu cuprinde numai pre unu omu, ci pre toti confratii si urmatorii lui. Pre càtu se crede cà se vede reulu acesta, pre atátu de desu se vedu urmarile lui, cari intuneca, slabescu, ruinedia si nimicescu spiritulu si viéti'a individului si cu incetulu si a unui populu. O de amu cunósce pe acestu inimicu. — dice dn. Jean Paul, — amu afla pre celu mai mare facétoriu de rele, care ne opresce desvoltarea si cultur'a; de l'amu fi cercetatu si de l'amu fi esaminatu mai inainte, amu fi aflatu, ca e blastemulu celu mai mare de care ne infioramu. Asia este pré stimati domni! Este unu ce pretiuitu si imbratiosiatu de individi, unu feliu de amicu cu care credu ei cà se voru ajuta folosinduse de elu la nutrementu, la petreckeri si la portarea greutatiloru, pe candu elu este inimiculu celu mai mare alu toturoru si prin urmare si alu romaniloru; este unu banu falsu. unu ce care se pretiuesce fàra de a avé vr'unu pretiu, pentrucà cu elu poporulu remane seracu lipitu; este unu ce, care pe omulu celu mai modéstu ilu farmeca si 'lu face se produca scene scandalóse, dar tóte dureróse; este unu puiu diabolescu, care usuca inim'a, ruginesce plumanile, face de scanteie ochii, buhaesce fati'a si naucesce. Astfelu de inimicu e, care a luat sub sclavia si tortura nu numai pre omu, dar si pre fi si famili'a lui. Scurtu disu, elu cutropesce individui si avere, ilu impinge la prapaste; la nimicire.

Acestu inimicu este vinarsulu séu rachiulu, care domina si ruina pe poporulu nostru romanu, pentru care potemu asemená cuvintele de oftare ale dlui Bolentineanu:

„O populu neferice, séu populu miserabilu
Ce mori cu totu minutulu sub reu'ti incurabilu.“

Viéti'a ta si-averea si-onórea ne'incetatu
Suntu sparte vestejite, in sufletuti stricatu.

Acestu inimicu face de oftamu astfelu, pentrucà poporulu nostru 'lu tiene de amicu, ilu tiene cá midiulu de nutrementu si chiaru de intarire. D'in nefericire, poporulu manecandu d'in acésta parere ratacita, pretiuesce si folosesce vinarsulu.

Este pré cunoscutu toturoru celoru ce s'au interesatu de acésta, cà vinarsulu este imbratiosiatu mai de tóte familiile romane. Esté asemenea cunoscutu, cà cei mai mari neprieteni ai romaniloru suntu speculantii acestui articulu, carii chiaru prin acésta

specula preste pucinu voru aduce mii de familii la sapa de lemn. Si pre cātu de cunoscuta este acésta membriloru asociatiunei Transilvaniei si inteligentiei romane, pre atātu de pucinu — cumu mi se pare mie — se lucra contra acelu inimicu, cá pe poporul nostru se'lu scape de acelu veninu, care i causedia nenorocire, demoralizare, ruina, care incetu ilu duce la prapaste.

Éta caus'a si indemnulu, care m'a facutu a ridicá mic'a mea voce spre a da ansa la cugetari si lucrari mai serióse asupra acestui inimicu, si numai spre acestu scopu voiu trata in scurte cuvente urmatóriele intrebari:

I. Ce au facutu alte natiuni culte contra vinarsului?

II. Aduce vr'unu folosu acestu vinarsu poporului nostru?

III. Cine s'a interesatu d'in Transilvani'a d'intre romani a lucrá contra vinarsului?

I.

Se amintescu mai intaiu ceea ce se scie dejá. Unii scriu, cá vinarsulu fú inventatu de unu medicu arabu anume Razi, camu pe la an. 1000 dupa Chr.; altii inse pomenescu, cá inca pe tempulu lui Alexandru celu mare, 325—333 inainte de Chr. esistá in Indi'a unu feliu de beutura preparata d'in urediu sub nume de vinarsu. Arabii in secolulu alu 1-lea d. Chr. aflandu'lu l'au latitu.

Istori'a vinarsului si a asociatiuniloru contra lui scrisa de D. Baiard d'in statele unite, arata latirea lui, ce contine, si cumu s'au infientiatu societati contra lui. Multi medici aduce inainte, incepe dela sec. alu 13-lea cu doctorii, carii au fostu pentru vinarsu. Astfelu mediculu Arnold de Villa d'in Europ'a meridionale a recomendatu vinarsulu cá medicina la unele bóle. Lulu si Theornu. scolarii lui au latitu meritulu vinarsului, incātu i au datu nume de aqua vitae (ap'a vietiei). Acestu meritu numai ceva mai tardíu o multime de medici intre cari dr. Musei, i l'au denegatu si i au datu nume de aqua mortis et damnationis (ap'a mortii si a condemnarii). Cu tóte acestea, in sec. alu 14-lea d. Chr. s'a latitu vinarsulu si in Europ'a cá una medicina preparata d'in trestie. In sec. alu 15-lea ilu foloseau mai multu pentru bóle. In alu 16-lea seculu medici mai multi, intre cari Cooper, cercetandu acésta fluiditate storsa d'in producte, au aflatu si au constatat, cá contine multu alcholu (taria), care produce betia si strica corpului in felurite moduri, si cumu-cà elu consta d'in $\frac{34}{100}$ oxigenu, d'in $\frac{13}{100}$ hidrogenu si d'in $\frac{52}{100}$ carbonicu. Acesta ese d'in dospirea substantieloru plamadite, d'in cari se stórcé fluiditatea vinarsului si acésta fluiditate e veninu. Ómenii se minunau si nu poteau se créda, cumu póte se ésa veninu d'in acele producte neveninate, d'in care se storcea vinarsulu. Incepura a invetia si a scrie o multime de doctori, intre cari Drake, Chene, Frank, Trotle, cá vinarsulu

e unu reu mare, cá e unu veninu, si cá unu noru greu, care se intinde asupra omenimei si amerintia cu potópe si innecare, cá elu consta d'in alcholu (veninu) si acesta se nasce d'in plamadeli si putrediediuni, cari se producu prin preparatiune, prin ferebere si prin destilatiune; cá acestu veninu este cá o ciurma, cá o bóla epidemica, si mai multu, cá elu produce felurite bóle celoru ce 'lu beau. Astfelu incepura Anglii si Hanoveranii a camu pricepe reulu vinarsului.

In alu 17-lea seculu pre la a. 1600 dupa Chr. pre candu in alte tieri lucrau ómenii a delaturá vinarsulu, se aratá acestu ospe reu si a inceputu a se latí si la noi in Transilvani'a.

In Transilvani'a folosescu ómenii vinarsulu cá substantia, cá beutura atātu de necessaria, in cātu ei credu nefericitii, cá neci nu aru mai potea fi fara elu. Totu asia 'lu folosescu si alte popóra d'in alte tieri neculte.

Vinarsulu se prepara adi d'in felurite materii si producte spirituóse, cari cuprindu in urm'a destilatiunei de substantie putrede ce trecu prin machine, asia numitulu alcholu (veninu), care arde, aprinde nervii, muschii, ranz'a si matiele celui ce'lu bea, e veninosu si stricatoriu omenimei.

Americanii, francesii, germanii si alte popóra culte inca d'in secululu trecut constatandu reulu celu mare, pe care'lu produce acésta beutura, au inceputu a face asocieri contra vinarsului. Preotii, professorii, medicii si tóta inteliginti'a, ba chiaru ómenii gubernului cercetandu si sarutandu cu scriositate acésta beutura, au scrisu o multime de opuri despre stricatiunea cea mare cea duce omenimei acésta fluiditate.

Cine a cetitu scrierile lui Balling, Tromer, Otto, Wagner si ale altoru barbati, va fi aflatu, cá adi vinarsulu candu este mai curatu, are o amestecatura de $\frac{40}{100}$ apa si $\frac{50}{100}$ alcholu. Pentru acésta s'au infientiatu societati cu scopu de a sterpi vinarsulu, si dupa o perseverantia energica si lucrare umanitaria mai dela inceputulu acestui seculu, precumu se scie, s'a inceputu in Americ'a, Angli'a si in tóre statele Germaniei se nu'lu mai bea si se'lu inlocuésca cu berea.

Ei bine, pentru ce? Va cugeta cineva. Éta pentru ce: Pentrucá mai inainte acésta fluiditate nu era de beutu, ci cá o taria servea de midiolocu ajutatoriu la parfumarii si vapsitorii, si astfelu s'a fostu abatutu dela scopulu pentru care era de lipsa societatiei. E dreptu cá d'in an. 1494 a inceputu vinarsulu a se intrebuintia cá medicina si a se lua pentru tari'a lui pe zacharu, cu tóte cá póte atunci ardea mai pucinu cá astadi, candu popululu s'a dedatu a'lu bea. Mai tardíu s'a preparatu vinarsulu d'in vinu si d'in alte cerealii, si acuma se bea de obicei. D'in car-

tofi*) a început a se prepará dela a dou'a diecime a acestui vécu. Mai încóce, adeva înainte de 30—40 de ani au ajunsu fabricantii a'lu potea produce d'in felurite produse, fiindu-cà se cautá fórte tare. — Astfelu se face d'in secara, cucuruзу, picioici, d'in morcovi, trestia, d'in póme stricate, pàna si d'in multe produse ertate si neertate. Pentrucá se ésa spirtulu mai tare si cu mai multe probe, astadi jidanii punu in elu prafu de pusca, pétra veneta, cenusia si câte alte materii gretióse. Se prepara chiaru si d'in gazulu carboniloru de pétra, care amestecanduse cu apa, produce celu mai tare spirtu. Lepel a recomandatú prepararea vinarsului cu substantie de puciósa (acidu sulfuricu). Éta causele, pentru care acea fluiditate a rachiului beúta in cantitate mai mare, produce dureri de capu si dupa o beutura a unei cantitati de $\frac{1}{4}$ si mai bine, chiaru ametiala si slabitiuni, in càtu nu'lu mai tienu pre omu piciórele, i slabesce judecat'a, si mintea 'si-o perde.

Vinarsulu arde inaintu pre cei ce'lu beau, de le isbugnescu semne rosii la ochi si la nasu. Scurtu, scrierile despre acésta beutura veninósa constatá, cà ea bolnavesce pre ómenii carii o beau, si cà ori-cumu ar fi preparatu, nu este calificatu cá se produca apetitu de mancare, precumu i atribue unii meritulu, fiindu-cà mai tardú face pre celu ce'lu bea se pérda póft'a de mancare. Elu nu contine neci o materia de nutrementu, ci contine numai o potere momentana, care i o dau caldarile de arama. Acésta irrita pre celu ce gusta séu 'lu bea, in càtu crede cà 'lu ajuta. Candu aru fi se me esprimu mai populariu, a'si dice: picaturele spirtului, cari amestecate cu apa facu rachiulu, suntu cá si acelea, care pica d'in urloiu de feru in urm'a fumului celui grosu, ce se inaltia d'in lemnele cele putrede ce ardu in focu. De acésta, fiindu-cà vinarsulu se ferbe si se prepara d'in putreditiunile dospite, si fiindu-cà d'in prepararea lui esse cá veninu, natiunile culte au opritu intrebuintiarea lui cá midilocu de nutrementu, pentrucà ele s'au convinsu de stricatiunea cea mare ce causédia acésta beutura.

II.

Folosulu ce aru aduce vinarsulu poporului nostru — dupa constatarea celorlora dise mai nainte — lipsesce cu totul. D'in contra, elu produce unu reu mare omenimei, prin urmare si poporului nostru, fiindu-cà este beutura otraviciósa. Vorbindu despre vinarsu cu aplecare la romanii, o dicu cu accentuare, cà elu le aduce cele mai mari si mai multe rele, aduce: bóle, hebeucá, traiu reu, fapte criminali, saracía si nimicire totale. Bólele care se producu prin vinarsu, le voiu numerá mai tardú; aci voiu dice numai, cà beti'a insasi e ból'a cea mai rea si ea e latita la poporulu nostru, ea aduce o sinucidere indelungata.

*) Se numescu si cartofi, picioici, crumpene, pere de pamentu etc.

Unu betivu nu póte duce viéti'a sa mai multu cá 15 ani, de aci incepe a se inflá, a se hebeucá, si dupa 2—3 ani pieru. Traiuri rele, cari se inmultiescu d'in di in di in casatoriile crestineloru romani, suntu cu putiene esceptiuni — dupa cumu s'a potutu convinge ori-cine a cetitu processe divortiali — cauzate de vinarsu. Criminalistii romani marturisescu in apararile loru, cà au fostu sedusi de betia, candu au facutu faptulu reu. Pemnoratulu seu zalogirile si chiaru invoiielele ce le facu romanii la jidani pentru a poté bé vinarsu, a facutu cá se cetimu adesea corespondentie dureróse in diariile nóstre prevestindu, ca romanii d'in multe comune voru ajunge robotari, servii jidaniloru. Latirea intrebuintiarei vinarsului la prunci, la ómeni tineri, la generatiunea fitória, prevestesce o nimicire totale a spiritului ageru pe care'lu are romanulu si a materiei putiene, ce mai are poporulu nostru. O statistica despre catatimea vinarsului care se consuma in Transilvani'a s'a publicatu in anulu trecutú. Amu vediutu cumu cresce cantitatea si necesitatea lui d'in anu in anu. Amu cetitu folosulu de unu milionu si mai bine celu ia statulu dupa vinarsu numai d'in Transilvani'a, si amu poté dice, cà trei parti d'in acesta suntu bani romanesci. Inmultirea beutoriloru se vede in tóte partile d'in anu in anu. Locuitorii unei comune romane cu 700 de familii, cá la 2800 suflete, au beutu in an. 1860 — dupa datele ce mi-au comunicatu arendasiulu acelei comune — la 3500 vedre vinarsu, séu de familia camu o jumetate petrariu pe di, séu 40 cofe (cinci vedre) pe anu. Dupa diece ani, in anulu 1870 totu acele familii au beutu preste 7000 mii de vedre, va se dica, fiacare familia preste unu patrariu pe di si preste diece vedre pe anu. In anulu 1860 au fostu 9 betivi si in a. 1870 23 de betivi. Esecutiuni pentru beutur'a vinarsului in a. 1860 s'au facutu 24 si in a. 1870, 73.

Pentrucá se vorbinu mai la intielesu, despre reulu ce aduce vinarsulu intregului nostru poporu romanu, si pentrucá se né convingemu, se luamu cà o familia un'a cu alt'a (si cele care beu vinarsu preparatu finu) bea pe di numai de 8 cr. v. a.; acea familia va bea pe anu de 30 fr. v. a. si in treidieci de ani bea de 900 fr. v. a. Done sute familii ale unei comune romane càtu de mica, beu in treidieci de ani 180,000 de fiorini v. a., si un'a mii de familii beu in treidieci de ani de 900,000 fr. v. a. Romanii d'in Transilvani'a aprópe la $1\frac{1}{2}$ milionu suflete luandu'i la patru sute de mii de familii, beu intr'unu anu de 12,000,000 fr., adeva duoespredieci milióne florini prapadescu pe otrava. In treidieci de ani beu ei de 360,000,000 fr., adeva trei sute siesedieci milióne fiorini v. a. Éta capitalu nationale, avere romana, care se perde in zadaru, cá si candu s'ar arde. Si déca vomu merge si mai departe socotindu dupa acésta chiaie la tóte duoespredieci milióne de suflete romane d'in tóte tierile pre unde locuescu ei, si déca vomu lua numai doue milióne de familii romane ca-

rora le place vinarsulu, ca a bea fia-care familia numai de 8 cr. pe di, ele prapadescu pe anu pentru vinarsu 60,000,000 di siesedeci milióne fiorini, si in treidieci de ani 1,800,000,000 séu unu miliardu optu sute de mii fr. v. a. — Éta bani de spariatu, pe carii i-au aruncatu romanii in 30 de ani in focu fàra se le aduca celu mai mieu folosu; bani carii i potea avea fàra cá se folosésca rachiulu, de óre-ce inainte de doue sute de ani au traitu romanii fàra se bea vinarsu. Candu amu socoti, ca se infientiamu unu capitalu nationalu, déca ne amu opri dela vinarsu in acesti ani si aru da fia-care familia numai 8 cr. pe di, cari i da pe vinarsu, éta ce capitalu nationalu amu avea.

Afara de acésta, ce scutire de rele si pagube mari aru avea romanii, fiendu-cà cine se socotésca perderea si pagubele ce producu bólele, care le nasce vinarsulu? Bóle de peptu, de apa, de imflatu, de smintire si alte. La diametate d'in numerulu smin-titiloru beutur'a e caus'a. O multime de medici a documentatu in scrierile loru, cà vinarsulu strica sangele, cà este unu veninu care omóra, dar omóra in-cetu, cà produce felurite bóle, intre care si tremuratur'a, si ca tempesce mintea. Cine nu crede, se cetésca pe renumitii dr. Hufeland, Heiroth, Kirk si pe altii, carii arata intre alte, cà cei ce moru de rachi, cumu dice poporulu nostru, cà s'au aprinsu rachiulu in elu, moru fórte inte, cá sinucisi. Mai incolo cine se socotésca pagubele si ruinele dupa viéti'a si tractarea betiviloru patimasi; dilele perdute pe luna dela 10—17 fàra se lucre ceva. Socotindu cineva pre betivii romani, aru fi modestu déca aru luá la o miie diece, la unu milionu o miie, la diece milióne diece mii de betivi, carii nu luera, ei ruinéza averea, se sinucidu si producu fiintie hebeuce. D'in acestia se socotimu, cà aru bea si aru prapadi unulu numai 30 cr. pe di, pe anu va se dica aru prapadi o suta si noue fr. 50 cr., si diece mii de betivi prapadescu pe anu unu milionu si nouedieci si cincide mii de fiorini v. a. Cine se mai socotésca aceea ce se perde prin lene, trandavia, care o invetia la carciume, standu guri cascade, candu arde altoru ómeni inim'a de doru, cá se lucre; aflamu chiaru candu e toiulu lucrului pe acei trandavi omorindusi tempulu. Cine se socotésca pagubele ce facu criminalii impinsi de vinarsu? Urmarile si pagubele d'in mania, d'in certe, d'in batai, d'in processe? Si cine se mai socotésca pagub'a cea mare, cà adeca vinarsulu schimba viéti'a si caracterulu celu tare alu romaniloru, dejosindul'u, ca se si venda si dreptulu seu celu mai santu, dreptulu de alegeri, pentru o cantitate de vinarsu? In fine, cine se judece tóte câte urmédia d'in viéti'a imorale, care mai in totu loculu éste efectulu vinarsului, séu alu unei vietii petrecute prin carciumi? Deci, prea stimati domni! Déca ve dóre de romani si cautati cumu se delaturati intunereculu si saracia care domnesce la poporulu nostru, atunci — dupa a mea parere — aci ei poteti aflá isvorulu.

Vinarsulu este acelu isvoru alu reului. cà-ci elu tempesce mintea romanului si priu elu i suge jidanulu cá o lipitóre totu sangele, tóta puterea; elu amagesce pre romani se faca legaturi umilitórie. Vinarsulu cufunda cu totulu pre romani la intunerecu si seracia, ii duce la proletariatu.

Deci dara vinarsulu nu numai cà nu e de folosu poporului nostru, ci este reulu celu mai mare, celu mai aprigu inamicu. Inteliginti'a romaniloru — sumu convinsu — cà o scia acésta, si aru potea se o scia ori-ce romanu càtu de simplu, pentrucu vede cà beutur'a vinarsului ilu trantesce la pamentu, sem-nulu celu mai semtibile de folosulu celu dà.

Acumu, prea stimati domni! facia cu acestu reu mare, cu acésta otrava care scurta viéti'a romaniloru, cu acestu despoliatoriu de avere, este se mai stamu indiferinti? Nu, cà-ci dupa a mea parere ingrigirea cá se apere pre poporu de acestu reu trebuca se o ea inteliginti'a romana mai de inainte. Eu intreb, cà n'ar fi datoriu se apere pe poporu mai antein de mórte, apoi se'i dea cultura, cà nu cumuva pàna se priimésca cultur'a, se móra. Jidanii si Romani'a imi aproba ceea ce dicu. Si déca amu sustienea adeverulu, cà cultur'a e midioloculu de a aperá pre romani de acestu reu, atunci a'si argumenta dicèndu, cà omulu da semne de cultura candu cunósce reulu, candu ilu parasesce si incepe a inbratiosia binele.

III.

In Transilvani'a inea d'in a. 1843 s'au aratatu barbati, carii s'au convinsu despre reulu ce aduce vinarsulu locuitoriloru si tieriei. D'intre straini au fostu professorulu Nagy Ferencz, mediculu Szilágyi Nicolae si chiaru baronulu Nic. Vesselényi, calcandu interesulu seu in diece comune iobagesci ale sale, au opritu pe locuitorii loru a mai bea vinarsu. Preotulu evangelicu Teutsch a infiintiatu o asociatiune contra vinarsului. D'intre romani mai multi barbati d'in Blasiu pre la anulu 1846 s'au consultatu si au scrisu despre acestu reu. In Brasiovu pre la inceputulu a. 1847 prea on. dn. protopopu si presiedinte alu despartimentului asociatiunei d'in Brasiovu Ioanu Petricu a infiintiatu aci o societate in carea se oblegá membrii moralicesce, a nu mai bé vinarsu, dn. senatoriu Stefanu Rusu, ddni comercianti Persioiu, Baboianu, eu si mai multi eramu membrii acestei societati. Pre la an. 1854 dn. Ioanu Petricu in contielegere cu re-pausatulu dn. directoriu Gavru. Munteanu a lucratu, a scrisu si a datu o brosiura asupra vinarsului, care la a. 1868 a esitu in editiunea a dou'a. Resultatulu séu succesulu acestoru inceputuri a fostu neinsemnatu, cà-ci cu durere disu, inteliginti'a romaniloru a socotitu reulu ne'nsemnatu. Amu auditu rationally serióse, cà vinarsulu nu strica romaniloru, ba d'in contra, cà le ajuta la mistuirea bucatelorulu celoru prea simple, cu care s'au indatinatu a se nutri poporulu romanu. Nisce rationally, care dupa a mea parere n'au meritatu nici respunsu. S'au luat

de càtra unii, — trebuie se adevèrimu, — lucrarea cea umana in dispretiu. Au fostu inse si barbati seriosi, carii au scrisu, au propoveduitu prin diuariile de aci si de airi, cu multa durere contra vinarsului. Dar o voce done si càte o lupta contra unui reu asia de latitu si atàtu de imensu a disparutu. De acèsta poporulu nostru, nu cà s'a mantuitu macaru in unele locuri de acestu reu, ci s'a lasatu a fi coplesitu de acestu reu mai multu. Cresce, se imbratiosiedia de càtra fia-care fientia romana crescuta, d'in di in di, si asia mergemu, cu pasi repedi càtra prapastia. Urmèdia in fine cà se ne intrebamu, este cà se mai lasamu acèsta beutura a vinarsului se coplesiésca si se bantuiè pe poporulu nostru? Este se o mai lasamu de arma jidaniloru, pentru cà cu ea se prinda pe romani, cà cu unditia, rapindu-lè averea loru? Este se mai lasamu vinarsulu a fi nutrementu de postu, pe candu elu e pricinuitoariulu tuturoru pecatelorù, de unu milionu de ori, mai vinovatu decàtu carnea? Este se mai suferimu amenintiarile de fómete ce ne aduce cu sine vinarsulu, de óre-ce scimu, cà in anulu acesta si alta-data masinele de vinarsu prin ferberea bucatelorù au suitu pretiurile cerealelorù si au causatu amenintiare de fómete? In fine mai este se suferimu scól'a demoralisatiunei, a coruptiunei, pe care o face vinarsulu? Credu ca nu, cà-ci poporulu, candu nu e coplesitu de vinarsu, cunosce acèsta. Elu insusi canta:

Pop'a tóca si-ii chiama
La biserica se mérga;
Ei la carciuma alérga.
Cu betia de diminétia,
'Si tameie tóta viétia,
Tu'lu beai pre densulu;
Elu te bea pre tine.

Incheindu, prea st. domni, cutediu a face apelu, pentru cà se ne interesamu si se lucramu mai seriosu pentru sterpirea acestui reu. Se damu ansa asociatiuniloru, cà se lucre cu energia contra lui, s'au se infintiamu asociatiuni anume pentru acèsta. Se facemu cumu facura americanii la 1826, cà la ei in càteva dile 3,000,000 membrii s'au inserisu ca nu'lu voru mai bea; astfelu si noi; se imitamu pre ómenii culti d'in Elveti'a, d'in Angli'a, pre unde suntu 250 de asociatiuni pentru sterpirea vinarsului; se imitamu pre germanii d'in tóte locurile, carii l'au inlocuitu cu berea.

Si pàna va ajunge inteliginti'a romana la o mesura óre-care contra acestui inimicu, imi iau voia a face si la tempulu seu a propune spre desbatere urmatoriulu

Proiectu de conclusu.

Considerandu cà vinarsulu nu folosesce poporulu romanu, ci strica prea multu; considerandu cà elu seracesce poporulu si cà elu impintena la crime, adunarea cercuala d'in Brasiovu pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu aduce conclusu a propune asociatiunei Transilvaniei pentru cultur'a pop. rom.:

I. Se ea in pertractare si se aduca hotarire in adunarea generale d'in astu anu mediele pentru sterpirea vinarsului.

II. Se cerce pe venerabilele consistorie ale episcopiloru romanesci a fi de ajutoriu in asta privintia.

III. Se cerce pe membrii asociatiunei se infintie die asociatiuni pentru sterpirea acestui inamicu.

B. Baiulescu.

Ad.Nr. 272. 274. 278—1872.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asociat. trans. dela siedinti'a comitetului d'in 12. Oct. 1872 pàna in 1. Novembre a. c.

I. Prin dn. secret. minist. si deputatu diet. Petru Nemesiu s'au tramesu cà legatu facutu in favórea fondulu asociat. de repausatulu locotenente I. Petru Pui si incassatu prin neobosit'a staruintia a dlui adv. in Clusiu, Ioanu Petrunu sum'a de 98 fr.

II. Dela susunumitulù dn. Petru Nemesiu tacsã de m. ord. pre 187⁰/₁, 187¹/₂ si 187²/₃ 15 fr.

III. Prin directiunea despart. cerc. de Alb'a-Iuli'a (VIII.) s'au tramesu la asoc. cà contribuiiri si colecte, si anume:

A. Prin staruinti'a parochului Nic. Repede d'in Giógiulu de susu: 1) dela Nic. Repede, par. 1 fr. 2) Pamfilu Szabo 1 fr. 3) Nic. Morusca 1 fr. 4) Teod. Siandru 1 fr. 5) Savu Neagoe 1 fr. 6) Ioanu Beldeanu lui Ignata 1 fr. 7) Melenteu Iuncanu 1 fr. 8) Ioanu Iuncanu lui Nicolae 1 fr. 9) Michailu Repede lui Candinu 1 fr. 10) Fantea Cióra 1 fr. 11) Filimonu Siuteu 1 fr. 12) Michailu Repede lui Costantinu 1 fr. 13) Spiridonu Rancea 1 fr. 14) Gligoriu Beldènu lui Iuonu 1 fr. 15) Petru Tricu 20 cr. 16) Moise Ioanu lui Iuonu 20 cr. 17) Mafteiu Bobaila 50 cr. 18) Chirila Bologa 21 cr. 19) Toma Micu lui Milintonu 20 cr. Sum'a 15 fr. 31 cr.

B. Prin staruinti'a capelanului Urso d'in comunitatea Metesiu, si anume: 1) dela Petru Bogdanu 5 cr. 2) Vas. Heregusiu lui Todoru 15 cr. 3) Nic. Stanu, jude 20 cr. 4) Vasilie Heregusiu lui Georgiu 4 cr. 5) Iuonu Stanu 10 cr. 6) Todarutz Parastie 4 cr. 7) Toma Davidu 20 cr. 8) Iuonu Many 20 cr. 9) Iuonu Dadu 10 cr. 10) Ioanu Heregusiu 10 cr. 11) Gavriila Gavriila 15 cr. 12) Gregoriu Stanu lui Ioanu 6 cr. 13) Petru Irimie 4 cr. 14) Marinca Nicolae 10 cr. 15) Filipu Parastie 8 cr. 16) Nic. Katsor 5 cr. 17) Demianu Stanu 4 cr. 18) Vas. Zseuzsauu 4 cr. 19) Ilie Dumitru 4 cr. 20) Matye Parastie 3 cr. 21) Petru Parastie 3 cr. 22) Iuonu Rotariu 4 cr. 23) Grigorie Gavriila 6 cr. 24) Tanasie Makre 8 cr. 25) Antonie Gyermanu 10 cr. 26) Marcu Heregusiu 8 cr. 27) Teod. Morariu 4 cr. 28) Alesa Parastia 4 cr. 29) Andre Urso 12 cr. 30) Nic. Dadu 5 cr. 31) Mich. Nutiu 4 cr. 32) Trifonu Totoianu 4 cr. 33) Nicolae Heregusiu 10 cr. 34) Irimie Krevianu 20 cr. 35) Sim. Petaru 10 cr. 36) Gavriila Ioanu a Vervarei 10 cr. 37) Teod. Many a Versiuki 15 cr. 38) Iuonu Rozjina 10 cr. 39) Gavriila Dora 10 cr. 40) Vasilie Seusianu lui Todescu 10 cr. 41) Trifonu Rotariu 10 cr. 42) Vasilie Gyermanu 5 cr. 43) Ioanu Irimie 20 cr. 44) Ilie Heregusiu 5 cr. 45) Ioanu Bogdanu 10 cr. 46) Toaderu Rotariu 10 cr. 47) Pavelu Marcea 20 cr. 48) Nic. Seminica 10 cr. 49) Lazaru Vervara 10 cr. 50) Toma Priporanu 8 cr. 51) Vasilie Priporanu 10 cr. 52) Georgiu Stanu lui Todoru 20 cr. 53) Ioanu Urso 14 cr. Sum'a 5 fr.

C. La staruinti'a parochèului Ștefanu Papu d'in comun'a Mihaltiu, si anume: 1) dela St. Papu, parochu 2 fr. 2) Petru Blancu 1 fr. 3) Culitia Lászlo 1 fr. 4) Petru Lászlo 60 cr. 5) Cula Hetieganu 40 cr. 6) Georgiu Draganu 40 cr. 7) Danila Comsia 40 cr. 8) Cula Davidu 40 cr. 9) Ona Usca 40 cr. 10) Petru Bradu Culichi 40 cr. 11) Culitia Bradu lui Petru 40 cr. 12) Vas. Barnescu 40 cr. 13) Petru Ordeanu a Culici 40 cr. 14) Vasilie Bradu Niculitia 40 cr. 15) Nic. Barchesiu

40 cr. 16) Nntiu Decianu 40 cr. 17) Irimie Hetieganu 40 cr. 18) Todoru László 40 cr. 19) Sonea Barná 36 cr. 20) Petru Carnatiu 30 cr. 21) Dio Bradu 30 cr. 22) Cula Carnatiu micu 30 cr. 23) Cullitia Iatahuia 30 cr. 24) Petrutiu Preadiu Danielu 20 cr. 25) Nic. Bradu donu 28 cr. 26) Iluca Breadiu 20 cr. 27) Petru Barna alu Culi 28 cr. 28) Georgiu Breadiu Simescu 20 cr. 29) Ohu Barna Tomei 20 cr. 30) Toma Barna 20 cr. 31) Sonea Trutia 20 cr. 32) Cula Malautiu 20 cr. 33) Cula Chifonescu 20 cr. 34) Vas. Carnatiu 20 cr. 35) Vas. Bara postului 20 cr. 36) Georgiu Clodeanu 20 cr. 37) Onutiu Comsia 20 cr. 38) Giurco Daianu 20 cr. 39) Radu Dacianu 20 cr. 40) Onu Breazu Ilie 20 cr. 41) Milintoru Barna 20 cr. 42) Michailu Comsia 20 cr. 43) Parascheva Carnatiu 20 cr. 44) Petru Comsia 20 cr. 45) Ohu Ciutak 12 cr. 46) Ohutiu Munteanu 12 cr. 47) Ioanu Breadiu 17 cr. 48) Cula Bradu a Deacului 16 cr. 49) Petru Șilivesianu 10 cr. 50) Simionu Georgitiu 10 cr. 51) Simionu Bradu Frencu 10 cr. 52) Cullitia Munteaná 10 cr. 53) Petru Bradu Florichi 10 cr. 54) Cula Bocosiu 10 cr. 55) Ohu Margineanu 10 cr. 56) Petru Carpaciu, neorusticu 10 cr. 57) Cullitia Sabau 10 cr. 58) Petru Hatieganu Dinului 10 cr. 59) Vas. Goldeanu, pecurariu 14 cr. 60) Petru Munteanu 10 cr. 61) Georgie Bedeleanu, pecurariu 10 cr. 62) Dumitru Comsia, economu 10 cr. 63) Ana Comsia veduva 10 cr. 64) Pavelu Banchiesiu, economu 10 cr. 65) Cula Banchiesiu 6 cr. 66) Georgie Stanea 10 cr. 67) Onutiu Murariu 10 cr. 68) Pavelu Christea 10 cr. 69) Onucu Ponoranu 10 cr. 70) Petru Ordeanu, grópanu 10 cr. 71) Petru Potope 10 cr. 72) Simeonu Bradu danulu 10 cr. 73) Cula Kerestes 10 cr. 74) Onu Hetieganu 10 cr. 75) Avramu Hetieganu 10 cr. 76) Sim. Mardia, 10 cr. 77) Sim. Braediu 10 cr. 78) Cula Sandru 8 cr. 79) Vas. Silvasianu 5 cr. 80) Cula Manu 5 cr. 81) Ioanu Voicu, pecurariu 6 cr. 82) Gligoriu Uriesiu 6 cr. 83) Maria Butu veduva 6 cr. 84) Maria Usea veduva 8 cr. 85) Stoiá Stanea 6 cr. 86) Georgiu Stanea 6 cr. 87) Petru Ciobota 6 cr. 88) Vasilie Ciobota 4 cr. 89) Dionisiu Breadiu 4 cr. 90) Onu Ciobota 3 cr. 91) Pavelu Comsia 5 cr. 92) Maria Breadiu 5 cr. 93) Onu Barna baronu, econ. 20 cr. 94) Preadiu Petrutiu Simionu 1 fr. 95) Vasilie Fugaciu 32 cr. 96) Simionu Comsia 20 cr. 97) Simionu Barna 8 cr. 98) Anica Decianu veduva 12 cr. 99) Serionu Cula 10 cr. 100) Cirila Ordeanu 10 cr. 101) Onu Ordeanu 8 cr. 102) Petru Hetieganu 10 cr. 103) Onilu Stanea 40 cr. 104) Germanu Mardia 7 cr. 105) Sim. Stanea 3 cr. 106) Sonea Prundariu 12 cr. 107) Petru Poporanu 3 cr. 108) Cula Stanea 30 cr. 109) Mich. Comsia 50 cr. Sum'a totala 24 fr. 9 cr.

D. Prin staruinti'a parochului Ioanu Pataki d'in Mihaltiu, si anume: 1) dela Ioane Pataki, parochu 2 fr. 50 cr. 2) Sim. Pecurariu, notariu 2 fr. 3) Ioane Florea, jude comunalu 2 fr. 4) Sim. Carnatiu, econ. 1 fr. 5) Cula Aldea 50 cr. 6) Alecsa Georgiu 1 fr. 7) Petru Breadiu 40 cr. 8) Ordeanu Simeonu 30 cr. 9) Breadiu Vasilica 30 cr. 10) Breadiu Cula 30 cr. 11) Goda Onu 20 cr. 12) Breadiu Vasilica 20 cr. 13) Davidu Michaila 12 cr. 14) Breadiu Petru 10 cr. 15) Breadiu Onu 10 cr. 16) Potopia Truicanu 10 cr. 17) Breadiu Sacsonu 10 cr. 18) Breadiu Sonea 5 cr. 19) Margineanu Danila 5 cr. 20) Cullitia Drambareanu 10 cr. 21) Onu Tursanu 5 cr. 22) Vas Barna 10 cr. 23) Pavelu Fatahuca 5 cr. 24) Iac. Campeanu 10 cr. 25) Nicodinu Sabau 10 cr. 26) Cula Stanea 10 cr. 27) Inaria Barna 10 cr. 28) Sonea Breadiu 8 cr. 29) Stroiá Nicolae 10 cr. 30) Cullitia Potopea 10 cr. 31) Veronica Cleasca 20 cr. 32) Sofronu Aldea 20 cr. 33) Ioanu Pecurariu 30 cr. 34) Nonea Aldea 20 cr. 35) Maria Pataki 30 cr. 36) Cula Saleanu 10 cr. 37) Onutiu Silivasianu 10 cr. 38) Stefanu Moldovanu 2 fr. Sum'a totala 15 fr. 70 cr.

E. Prin staruinti'a parochului Alecsandru Nobili d'in Lopadea romana: si anume: 1) dela Lazaru Nicolae Marcului 1 fr. 2) Oprisa Vasilica 1 fr. 3) Campeanu Ilie 1 fr. 4) Vestinar János 1 fr. 5) Campeanu Simionu lui Todoru 1 fr. 6) Naik Todoru 1 fr. 7) Groza Michaila 1 fr. 8) Lazaru Constantin

a Marcului 50 cr. 9) Groza Vasilie, buhaiu 50 cr. 10) Costanu Georgie 50 cr. 11) Campeanu Todoru lui Nicolae 50 cr. 12) Marcu Limpia 50 cr. 13) Munteanu Georgie 24 cr. 14) Popa Sandru a preotesci 30 cr. 15) Fanya Gligoru 10 cr. 16) Alesandru Nobili 50 cr. 17) Ioanu Ciunganu, parochu d'in comun'a Mirasleu 2 fr. 18) Demetriu Stoianu, protopopu in Aiudu 1 fr. 19) Manu Candinu, cantoriu in Aiudu 1 fr. 20) Costanu Cicu 1 fr. 21) Irimie Vasilie 1 fr. 22) Tarda Georgiu 1 fr. 23) Salomie Tanase 1 fr. Sum'a totala 18 fr. 64 fr.

F. Prin staruinti'a parochului Georgiu Repede d'in comun'a Ripa, si anume: 1) dela Georgie Repede, parochu 1 fr. 2) Ciora Chirila 50 cr. 3) Mafteiu Christe 50 cr. 4) Dim. Epure 40 cr. 5) Michaila Ciora lui Filipu 50 cr. 6) Vasilie Ciora 40 cr. 7) Luca Irimia 20 cr. 8) Luca Sava 20 cr. 9) Michaila Ciocanie 20 cr. 10) Danutiu Murariu 30 cr. 11) Sava Stanu (femeia) 10 cr. 12) Savu Popa 20 cr. 13) Rusanu Taltabetiu 25 cr. 14) Chirila Clamba 40 cr. Sum'a 5 fr. 15 cr.

G. Prin staruinti'a protopopului Alessandru Tordasianu d'in Alb'a-Iuli'a, cá tacse de membrii ajutatori, si anume: 1) dela Nic. Birlutiu d'in comun'a Mogosiu 1 fr. 2) Ioanu Birlea 1 fr. 3) Gavrilá Cristescu 1 fr. 4) Ioanu Birlea, deacuiu 1 fr. 5) Clemente Popescu, parochu 1 fr. 6) Ioanu P. Birlea, locutoriu in Mogosiu 1 fr. 7) Nic. Ursa, parochu in Matesiu 1 fr. 8) Ioanu Nanu, notariu in Ampoitiu 1 fr. 9) Elia Trifu, economu in Ighiu 1 fr. 10) Ioanu Medrea, economu in Ighiu 1 fr. 11) Georgiu Popa, econ. in Ighiu 1 fr. 12) Nic. Ucenicu, econ. in Ighiu 1 fr. 13) Georgie Barbu, econ. in Siardu 1 fr. 14) Nic. Tiutiuiann, econ. in Siardu 1 fr. 15) Ioanu Popu, teologu absolutu in Siardu 1 fr. 16) Ioanu Barabasiu, econ. in Siardu 1 fr. 17) Georgie Lucaciu, econ. in Siardu 1 fr. 18) Moise Popa, econ. in Siardu 1 fr. 19) Vas. Rusanu, econ. in Tibru 1 fr. 20) Ioanu Ghiurea, econ. in Tauti 1 fr. 21) Ioanu Rusn, econ. in Cricau 1 fr. 22) Stefanu Munteanu, econ. in Cricau 1 fr. Sum'a 22 fr.

Sum'a 105 fr. 89 cr., d'in care subtragunduse 18 fr., ramas pentru suportarea speselor curente ale subcomitetului d'in Alb'a-Iuli'a, a ramas 87 fr. 89 cr., s'au tramesu inse la fondulu asociat. 88 fr. v. a.

IV. S'au tramesu deadreptulu la cass'a asoc.: a) dela dn. diurnistu in Becleanu, Petru Muresianu Sireganulu tacs'a de m. ord. pre 187°/₁ 5 fr. b) dela dn. proprietariu in Coroeni, Vas. Muste tacs'a de m. ord. pre 187°/₁ 5 fr.

Sibiu 1. Novembre 1872.

Dela secret. asoc. trans.

Catalogulu librariei Soecu & Comp.

(Urmare.)

Ciocanelli, T. E. Principie de gramatica franceso-rom. a 3. ed. 1 leu 50 bani.

Collocotide I. Gramatica eleno-romana a 2. ed. 3 lei 36 bani.

— Chrestomatia elena a 2. ed. 4 lei.

— Sintacsá elena 3 lei.

Cordescu D. R. Abecedar fonet. pentru clas. I. prim. 30 bani.

— Manuducere la abecedariulu foneticu 20 bani.

Eustatiu G. Dial. rom.-franc. 1 leu 68 b.

— Aritmetica teoretico-practica pentru clasele primare 84 bani.

Heliade I. R. Istori'a romaniloru séu Daci'a si Romani'a a 2. ed. 1 leu 50 bani.

Iarcu Dim. Aritmetic'a practica pentru clas. prim. 30 bani.

- Comptabilitatea agricola 1 leu.
— Istori'a sacra prescurtata 20 bani.
— Mithologi'a 20 bani.
Ionescu Dim. Elemente de istori'a romanilor 84 bani.
Ionescu I. Carte de cetire cu deprinderi asupra limbei si asupra stilului pentru clasele primare 45 bani.
— Carte de lectura pentru clasele primare a 5. ed. 55 bani.
— Fisic'a populara pentru scólele primare, ilustrata 1 leu.
Laurianu A. Treb. Atlantele mare romanu dupa Bonnefont 11 lei 75 bani.
— Istori'a romanilor part. I. pentru clasele I. gimn. 84 bani.
Massimu I. C. Elemente de gramatica rom., autorizata pentru scóle 1 leu.
— si Badilescu. Nou Abecedariu roman. in 2 parti, fia-care câte 33 bani.
— Idem anecsatu de unu micu conductoriu 1 leu 68 bani.
Michailescu S. Compendiu de istori'a naturala pentru scólele primarie de ambe secse a 3. ed. 1 leu
Nanianu B. Elemente de istori'a naturale. Pentru invetiamentulu secundariu de ambele secse cursulu infer. Part. I. Zoologia 1 l. 85 b. Part. II. Botanica 1 l. 50 b. Part. III. Mineralogia 1 l. 50 b.
— El. de Phis. ecsp. 3 l. 50 b. (Tóte ilustrate in tescu.)
Pisone I. Dictionariu romanescu, latinescu, germanescu si francescu 5 lei.
Pontbriant Raoul de. Alfabetu francesu in paralelu cu limb'a romana 1 leu.
— Inventatorulu limbelor séu metodu practicuu pentru a invetia limb'a francesu part. I. 1 l. 50 b.
Idem part. II. 1 l. 50 b.
Idem Cheia 1 l. 50 b.
Preda D. N. Dictionariulu latino-romanu 7 l.
Rasianu S. Esercitiu de lectura pentru clas. prim. 3. ed. 30 b.
Sander. Caligrafia mare, theoretica si practica 40 b.
— Idem mica 15 b.
Siaicaru B. Elemente de geografie antica, 6. ed. 42 b.
— Elemente de istori'a geografiei dupa Malte-Brun, pentru clas. IV. gimn. 75 b.
Spinazzola O. Flórea literaturii italiene ed. 2. coressa si ameliorata 3 lei.
Stilesco B. Gramat. limbei latine dupa Longchamp-Blignières, 5. ed. 1 lei 10 b.
Urechie V. A. Istori'a romanilor. Biografii romane, pentru scólele primarie, satesci si militare 84 bani.

Wartha H. C. Dialogi germano-romani precedate de unu Abecedaru. Pentru ambele secse 1 l. 68 bani.

II. Beletristice etc.

- Alecsandri V. Opere complete, (sub tipariu.)
Balcescu N. Cantarea romaniei traduct. in versuri de Bolintinénu 40 bani.
Bolintinénu D. Poesii, culegere completa (sub tipariu.)
— Traianida, poem. ep. 2 l. 50 b.
— Viéti'a lui Mich. Bravulu 1 l.
— Viéti'a lui Stefanu celu mare 1 l.
— Viéti'a lui Vladu Tiepesiu si Mircea 84 b.
Boliacu C. Colectiune de poesii vechi si noi 2 l. 50 b.
Bujorénu I. M. Culegere completa a tuturor legiloru, regulamenteloru etc. 1 vol. de preste 80 cóle, 8° mare.
Comandorulu de Malt'a. Trad. de Racovitia 4 l. 20 b.
Dionisie Traianopoleos. Adunare de rugaciune 3 l. 36 b.
Dorulu. Culegere de cantari nationale, editia XII. cu multa adaogata 1 l. 50 b.
Dumas A. Paulin'a 84 b.
Flechtenmacher A. Col. de melodii nat. rom. pentru piano si cantare 5 lei.
Fundescu I. C. Basme, oratii, pacalitura si ghicitori, cu o introducere despre literatur'a populara de Hasdeu 2 lei.
Goldsmith C. Vicarulu dela Wakefield 84 b.
Grandeia G. H. Miosotis. Poesii 5 l.
(Va urma.)

DICTIONARIULU

UNGURESCU-ROMANESCU

compusu de Georgie Baritiu. Brasiovu 1869, form. 8° mare, 41 cóle, se afla depusu spre vendiare la librariile d'in Brasiovu, Sibiiu, Clusiu, Lugosiu, Temisiór'a, Aradu, M. Sighetu, cu pretiulu originale ficu 3 fr. 70 cr. leg. tiépenu cu piele, si 3 fr. 20 cr. v. a. leg. usioru. Anume pentru comitate sunt depuse in Clusiu la librariile dloru I. Stein si L. Demjén. In Sibiiu la librari'a Iulius Spreer.

A dóu'a editiune d'in

Infricosiatele stricatiuni ale beuterei de vinarsu-rachiu.

Invetiaturi mantuitoire, culesi si reproduse in romanescu de I. Petricu, parochu si protop. de legea resaritena, si G. Munteanu, profes. si direct. alu gimnasiului rom. d'in Brasiovu, au esitu de sub tipariu in an. 1868. — Pretiulu numai 10 cr. v. a., si se póte trage de-adreptulu dela tipografiu Römer & Kamner in Brasiovu.